

עין משפט
נר מצוה

יְרִיבֵינוּ וְרֵעֵינוּ

רבינו גרשום

במס' יבמות דתנן העובד
פוסל. כגון בת כהן שנישאה
לישראל ונתעברה ממנו
ומת בעלה לאחר שנתעבר
לא קרינן ביה ובת כהן
תהיה אלמנה וגו' מלח
אביה תאכל דהא יש לה זר
פוסל עבדיה שלא יאכ

דעווער קנה. ואם תאמר
מי שראוי ליורשו דברי
יודקאמר ולימא כר' יוחנן
אימר דאמר ר' יוחנן ב

דַּתְנֵיָּא הַמְבִּשְׂרֵנִי בִּ
אֲשֵׁתִי אִם זָכָר יִטּוֹל
מִנָּה אִם נִקְבָּה מִנָּה
יֵלְדָה זָכָר וְנִקְבָּה אִם
זָכָר וְנִקְבָּה לֹא אִמּוֹ
וְנִקְבָּה נָמִי יִטּוֹל מִנָּה

ר' יוחנן בן ברוקה
תימה לאמאי נקט

מי שנאהה הא איהו גופיה ס"ל כר"מ כדאמר צינע
 כר' ינאי ור' ינאי כר' חייא ור' חייא כרבי ורבי
 לעולם ומפרש הם רב הונא דליתמר המוכר ס
 שם משכא לעולם יכול לחזור בר כי רבי מאיר דתננין
 אינה מקודשת רבי מאיר אומר מקודשת ומתניין
 שם מקנה לעובר שלם בא לעולם: אימור דשמע
 ונת דקמתי האר שאלה מקודשת לאחר שאתגייר לנאח
 גיעה וזמנה לקנות אבל עובר אינו בטעם ולא ק
 ואמאי קאמר איני יודע מי שנאה: ר' יוסי
 וישראל שפוטאם לכהן ומת והינה מקודשת לא איהו
 ההעובר פוטאם מאכיל דבר ר' יוסף כר' לומר
 מהי תלכו לעובר במעי וזה וז הוא ולא קרימי
 שאלה לאיר העולם ואינו מאכיל את אמו ישראל
 יהיה מי דכתיב וילד צימו: הם יאכלו בלחמם
 ויהיה מי דכתיב ויהיה בלחמם ויהיה בלחמם

[illegible]

המבשרי מה חלד אשמי אם יבשרני
שילדה זכר יטול המבשר מנה לפיכך
אם ילדה זכר יטול המבשר מנה
כדאמר רבא אצל על צבורת אשת
לא יטול כלום דהא לא קאמר רבא
הא יאמר אם נקבה מנה כלומר אם
יבשרני שילדה אשמי נקבה יטול
מנה ואירע מעשה שילדה נקבה ונטול
המבשר מנה אצל על צבורת אשה
יטול כלום דהא לא קאמר רבא מרבי.

ממחנ' דפגן האומר אס ילדה אשתי כו' דהיינו מוכה לעובר: איני יודע מי עשה. לא מתינו לא יחד ולא רבים: ואלימא ליה ר"מ פיה דאמר אדם מקנה דבר שלא אף על פי שכלל. לעולם. קאמר רב פרכה האשה שחלץ בעלה לתדה"י (דף קנ"ג.) דלמר ר"י בר יוחנן ר"מ ור"מ כר"א בן יעקב ור"א בן יעקב כר"ע דלמר אדם מקנה ויתום דקל לתפירו אמר רב הונא דבר שלא באו לעולם יכול לחזור וקדושין קאן. האומר לבשה אהי את מקדושי על לא תאמר שאמגריי לא תאמר שחלץ דהיא ע"י עובר דבר הכי דלמר מקנה דבר שלא ליה לר"מ כדבר שישנו בעולם. בשעת קנין אלא שעדיין לא שמתאגריי כו' האשה מקנתה לו הרי היא בעולם אלא שעדיין לא תאמר דלמר עובי יודע מי שנהא: ואלימא ליה ר"י וסו פיה. ואלא עדיה בתרומה מפני חלקו של עובר כדמפרש התם דעובר במשי והעובר שנתעברה פ"שילתי מוכן בעולם שמת פוסל את העובר כי יולד יולד ויהא רחל ויולדו בלתי יולדו. על דאין יולדו על דאין

במבשרי מיתוקמא מאי עבידיה דמבשר גבי ירושה אלא ש"מ לא מתוקמא וישא כי אם מיאי אלא בעבור וישא נמי בעבור, וש"מ דעובר קנה והכי אמר אינו יודע מי שנא: ול' משנתנו לא משמע דקסברת עד הכא אלא משמע אם יורה אשתו זכר הוא יטול כבר בא לעולם אל מצוי למימר דאם כן סיפא דקתי כל מה שחלד אשתי משמע שילדה לימצי למתני דרמוקתא לרישא אלא משום קושיא זו לא מצי למחל הכי. והכי

גליון הש"ס

הגהות הב"ח

מוסף רש"י

מוסף תוספות

בִּינוּ גִרְשׁוֹם (הַמְשׁוֹן)

בן' לא קשיא לי דהאי
קאמער מנתי' לא ער
זכר' סוף מנה לא ארז
אלא המבשרני טיול מנה
למבשרש וזכר לא לערבר
לדאי גנת המבשרשני היא
אמאי' אמר איני יודע היא
שנאה: לא מ'מירקמא
בשנת מבשרשני ד' ארומקת
אייכעי מבשרשני הכי איכעי
לדאומק' אמר אל אפשר
משום דקמתי סיפא אל ארז
אזי וירש אלא הוא חזן
מוטסט וירש את דסיל ואי
זכר דכי איכעי לא חזן
ליה בר הונת לרב חזן
ומשפט דבשרשע זכיה
בא וזכר דכרברך כל
מ' איני יודע מ' שנאה.

קמב:

דהוא ביית ברישא. והיינו טעמא כדאמר צפ"ק דערצין (דף טז.) לאידי דזוטרא חיותה עיילא ליה טיפתא דמלאך המות ומתחבא ליה פסמינן ולא דאמר צפרק בהמה המקשה (חולין דף עז.) השוטט בהמה ונאלא בה בן משעה חי כו' היינו דוקא כששחטה או הרגה שאז היא מתה תחלה כדאמר

צפ"ק דערצין ט' (דף יז. וסס) והא

דאמר ה' בהשטט (חולין דף נה.)

דמטה אמו ודער ילדה היינו מטה על ידי אדם אי נמי על ידי מלאך המות וכגון שנעקר הולד ללאת דאז אין הולד מטה כדמשמע צפ"ק דערצין

(דף יז. וסס) ולא"ת כיון דזהריגה או נעקר ללאת היא מיימא צרישא ולא הולד א"כ אמאי נקט בן יוס אחד

עובר נמי נוטל ומנחיל ו"ל דבן יוס אחד פסיקא ליה אכל בעובר לא פסיקא ליה למימני נוטל ומנחיל: **ופרכם תלרא פרכובי**. ואית דגרס עד תלתא פרסי פירוש מהלך שלש פרסאות: **בכור שנולד אחר מיתת האב אין נוטל בחלק בכורה מאי**

טעמא ליה בעינן. קשה ל"י דאלמאי לא מפיק ליה מילדו לו דלעיל דצפ"י ש בכור (בכורות דף מו. וסס ד"ה וילדו) דריש ליה נמי גבי בכור דדריש מיניה בכור שיא דרך דופן אין נוטל בחלק בכורה ואל לומר אי לא ידיעין בכור מקרא אחרינא לא היה מוקי האי קרא בפשטו אלא בבכור א וכן צפ"י ש שנולין (לעיל דף קסו.) דמפיק מילדו לו בנים דטומטוט אין ממעט בחלק בכורה ומוהיה הבן הבכור מפיק דבכור טומטוט אין נוטל פי שנים אבא קרוב אצל בנו: אייתי דאין בכור יואל דופן נוטל פי שנים אלא ודאי כל כמה לדיכא מרי קרא לא מוקמי אלא אכבור ולא אפשט: **והלכתא המזכה לעובר לא**

דצירשה הגאה מאיליה יכול להיות דהלכה כר' יוסי דאמרנין צפרק אלמנא (יבמות דף קו. וסס ד"ה אולין) דהודו לו חכמים לרבי יוסי דמתסגר טעמיה אף על פי שלא חזרו בהם נראה דהלכתא כוותיה כיון דמתסגר טעמיה: ^א ושמנה מנים הותרים יחלקו צין שלשתן ראובן ושמעון ולוי כל אחד יטול שלש מנים חסר שלש חלק פשיטותו ומחצית של חלק לו דהיינו מנה ושליש סך הכל ח' מנין ואם היו עשרה אחין יחלקו חלק לו לעשרה חלקים וחלק בכורה לא יחז מקדמותו: וילדו לו **בעינן**. כשנולדו לאב בחייו אמר רחמנא לתת לו פי שנים [וגריס נא] חלק בכורה על אחיו שסב אחד אצל עובר הנולד לאחר מיתתו של אב לא קרינא בה וילדו לו ולגבי חלק בכורה כמאל דליתא דמי ויטול הבכור חלק בכור גדול לפי חשבון אותן אחין הנולדים בחייו אציו: **בכור הנולד לאחר מיתת האב**. כגון ילדה תאומים או היו יעקב נשים הרבה ונולד ראובן אחר מיתתו מאלה ויוסף מרחל: **יכיר בעינן**. וכיון דנולד בחייו אפילו לא ראהו אציו ולא הכירו מימיו הואיל וראוי להיכרא אין היכרא מעכבת בו כדכ' זירא דכל הראוי לצילה כו' (לעיל דף סא.) **צפרק"ח**: וא"ס **משנסינו**. דליתבינה רב נחמן לרב הונא דלעיל [קמא:] האומר אם ילדה אשתי כו': **קרובה אצל בנו**. וגמר ומקנה בכל לבו אצל לעובר אחר לא קנה: **בגדאש**. דמן בגדד עיר שנוול בה ובכתבי רב שריא היא נזכרת: **זי עשרה**. לפרסומי למילתא: **והלכתא המזכה לעובר לא קנה**. כרבי יוחנן וכגון שאינו בנו אצל המזכה לעובר צמעי אשתו קנה דדעתו של אדם קרובה אצל בנו: **נכסי לצדי דיווי לין מינאי**. ולא היתה אשתו מעוברת הלכך לא קנה דלגלגא דכח"ג אר מרינן דעתו של אדם קרובה אצל בנו אלא היכא דמזכה לעובר שנחשברה אשתו כבר ושוב מצאתה כר צפרק"ח: **צרי קשישא**. מלשמו ראשונה: **יקנה כחד ברא כו'**. יקנה כחחד מן הבנים העתידים להולד מאשה זו: **איש חולק לעליא במקום בניא**. דאף על גב דבניא לא קנו בזה מתנה זו אפילו חלק אחד דהא ליתנהו אפילו עובר דינמא דעתו של אדם קרובה אצל בנו ולא יקנו אלא בחורת ירושה במיתת אביהם אפי"ה צריה טליא קנה בזה מתנה זו חלק אחד מלבד חלקו שירש עם אחיו: איש חולק לטליא כנגד אחד מהן אילו קני דה"ק ויקנה כחד מצדא דיהוי לה מינאי ואף על פי שלא יקנו ראין כמה בנים יהיו לה אם הן שלשה בנים מלבד הקשיש חולקין בצרענה חלקים ויטול זה חלק אחד מהן ויחזרין וחולקים שלשה חלקים הותרים לארצעה ויטול כל אחד חלק אחד בחורת ירושה: **טליא**. תינוק גדול כדאמר צפרק המוכר את הספינה (לעיל דף סא.) דלמא ט' רב נחמן נהירנא כי הוו מטיילין טליא וטליאת כבר שב צרי בשוקא ולא הוו חטאו: **במקום בניא**. כשיירשו הבנים את אביהן אית חולק לטליא עמהם לצד ירושתו כדפרישית: **ליום חולק לעליא**. אלא חלק ירושה בלבד כדמפרש לקמיה [קמא.] דקני כחמור הוא דקאמר ליה קני כאחד מן הבנים שיהיו לי וכי היכי דליניהו לא קנו שהרי לא היו עדיין אפילו עובר צשעת מתנה איהו נמי לא קנה שנחלת מתנתו בחייהם הבנים: וכרביש

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

להנחיל ממונו לאחריו מן האב. ולא בהדיא תנן לה אלא מדוקי' דהך דתנן לקמן (דף קנח.) נפל הית עליו ועל אמו כו' דמשמע דאם מת קודם אמו אין יורשיה הבן יורשין ממנו האם וביש נוחלין? נמי דייקנן לה ממתני' דהאשה את בנה והאשה את בעלה מה האש את בעלה

אין הבעל יורש את אשתו בקרב אף האשה את בנה אין הבן יורש את אמו בקרב להנחיל לאחריו מן האב. אצל אלו ממה אם תחלה ואחר כך מת עובר היה מנחיל לאחריו מן האב דלעולם אימא לך דעובר יורש: **ופרכם**. העובר אחר יליאת נפשה: ומשני מידי דהוה אונס הלטאה שמתרסקת אחר שחכמה מן הלטאה ואין בה חיות: **מר צריה דרבי יוסף משמיה דרבא אמר**. לעולם אימא לך זימנין דהיא מיימא צרישא ואחר כך עובר ומנחיל העובר לאחריו מן האב דעובר יורש אשכר שחכמה מן הלטאה (ע"פ"א) שאני תסם דמעיקרא רפויי מרפייא צדידיהו ואחא למימר דעובר אינו יורש שיטת גמרא הוא זה אילו הכא וקא מדמי ליה ואילו הכא וקא מדמי ליה ולעולם קך משנה דרבי אחד נוטל ומנחיל? לאו למעוטי עובר מדין ירושה אלא למעוטי דלינו ממעט בחלק בכורה וכדמפרש ואילו שאל לומר דבן יוס אחד ממעט בחלק בכורה כגון יעקב שמת והניח שני בנים ראובן ושמעון והניח שנים עשר מנה ראוי הבכור ליתול פי שנים כאחד מן אחיו ויטול ראובן שמנה מנים ושמעון ארבעה מנים נולד לוי ביה יעקב ומת יעקב צו ביום אחרי נתי לאי נמלא נוטל ראובן ששה ושמעון שלשה ולוי ששה ומת לוי צו ביום אחרי מיתת אציו דהוה ליה בן יוס אחד ומנחיל לאחריו שלשה מנים הראוין לו ובעלו לא יטול ראובן חלק בכורה כנגד שמעון שהרי מכח אחיו לוי הוא יורש נמלא ראובן נוטל שבעה מנין וחלי ושמעון ד' מנין וחלי נמלא שמעון לידם לוי לראובן ח' מנה מחלק בכורתו. ודוקא בן יוס אחד אצל אם היה לוי עובר כשמת אציו יעקב ואח"כ נולד לוי אינו ממעט בחלק בכורה אלא בחלק פשיטות כיצד מת אציו נוטל ראובן מן השנים עשר מנים ארצעה מנים בחלק בכורה כאילו אין העובר בעולם שהרי לא הניח יעקב בנים ילדים אלא ראובן ושמעון

והא היה עוברא ופרסם. עובר צמעי אמו אחר מיתתה תלמא פרכינן. תלמא היא מיתת צרישא (נדה סו.) אונס הלטאה. לן חומטין איהי מתרסקת החתומה ואש"י שאין בה חיות (שעריי) ט' שהרי זנב הלטאה חותך איהי לנחמי ויאל מתרסקת, חיתון חונק מפרסם (נדה סו.) א' בדרהתא. נמלא אגרא, ל"א שם מקום שהאב בנבל ששמו צננד (יבמות סו.) עיר צננדל ושמה גנדל, נפקק מצדו של שיראל נאון היא מוכת (בבבבות) ט' כי עשרה. לפרסא את הרכר (יבמות סו.) המוכת. מתנה על ידי אחי. לעובר. שמתה אמו קנה (בבבבות ט.) דאברהתה גידליה. פרכימי לו טעמא (נדה סב.)

מוסף רש"י

א. [דן]מסתבר לאוקמי

טפי בבכור שלא יטול חלק בבכורה, מלהעמידו בפשטו שלא ימנע בחלק הבכורה. מוס' בימות מו:

ב. דאמר קרא וילדו לו

בנים עד שהיה פן משעת לידה. ג. [דן]דריש

מוהיה הבכור עד שהיה בכור משעת הוריה. ט.

ד. חיל רעיו וקיי: ונראה לי כיון דקיייל

המזכה לבנו קנה, כמשננו וכתעט שפי ר'

יוחנן הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו,

בירידה הבאה מאליה נמי קיייל דעובר אית ליה זכיה, ולא אלימא הקנאת

האדם במה שדעתו קרובה טפי מירודה הבאה

מאליה.

מסורת הש"ס

א. [ערסין י. מיה מל: חולין סא.] ט. [לעיל קלנ"ז.] ז. ימות סו: ממוות י. [נחמס נב.] ד. [לעיל סה.] ט. [נדה מ"ג.] ו. [נעלי קיד:] י. [נדה מ"ד.] ח. [ג"ל ר' יוחנן.] ט. [נ"ע ספי' שמתו מוס' מיה מל. ד"ה איהו פ"ש.]

תורה אור השלם

1. כי תחין לאיש שתי נשים יאדחת יאדבה ויאחת שנואה וילדו לו בנים האדחה והשנואה ויהיה הבן הבכור לשניאיה:

דברים כא טו

2. כי את הבכר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים בבל אשר יקצא לו כי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה:

הנהגות הב"ח

א. תוס' ד"ה דואו וכו' והא דלמא צפרק השוטט

דמטה אמו:

מוסף רש"י

הא היה עוברא ופרסם.

עובר צמעי אמו אחר מיתתה תלמא פרכינן. תלמא היא מיתת צרישא (נדה סו.) אונס הלטאה. לן חומטין

איהי מתרסקת החתומה ואש"י שאין בה חיות (שעריי)

ט' שהרי זנב הלטאה חותך איהי לנחמי ויאל מתרסקת, חיתון חונק מפרסם (נדה סו.) א' בדרהתא. נמלא אגרא,

ל"א שם מקום שהאב בנבל ששמו צננד (יבמות סו.) עיר צננדל ושמה גנדל,

נפקק מצדו של שיראל נאון היא מוכת (בבבבות)

ט' כי עשרה. לפרסא את הרכר (יבמות סו.) המוכת.

מתנה על ידי אחי. לעובר. שמתה אמו קנה (בבבבות ט.) דאברהתה גידליה.

פרכימי לו טעמא (נדה סב.)

מוסף רש"י

א. [דן]מסתבר לאוקמי

טפי בבכור שלא יטול חלק בבכורה, מלהעמידו בפשטו שלא ימנע בחלק הבכורה. מוס' בימות מו:

ב. דאמר קרא וילדו לו

בנים עד שהיה פן משעת לידה. ג. [דן]דריש

מוהיה הבכור עד שהיה בכור משעת הוריה. ט.

ד. חיל רעיו וקיי: ונראה לי כיון דקיייל

המזכה לבנו קנה, כמשננו וכתעט שפי ר'

יוחנן הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו,

בירידה הבאה מאליה נמי קיייל דעובר אית ליה זכיה, ולא אלימא הקנאת

האדם במה שדעתו קרובה טפי מירודה הבאה

מאליה.

יח א ב ג מ"י פ"ב מה' תחלת הלכה ה' קמב עין טו ופ"ה ח"מ פ"ח ט"ה ס"ה ונכר חלם דמלינן ס"ח דף יח"ז: י"ד ד מ"י ש' הלכה ג ט"ע"ש שם ספ"ק ג [ונכר חלם סס:]

ב ה מ"י פ"ב מהלכות

מכירה הלכה י' ופ"ח

מה' וז"ל הלכה ה' קמב עין פ"ב טו ש"ע ח"מ

פ"ח ט"ה א ופי' ר"ג ספ"ק ט:

בא ו מ"י פ"ב מה' מכירה ב' י' קמב שם

טו ופ"ע ח"מ פ"י ר' ספ"ק ט:

רבינו גרשום

והא היה עוברא. דמטה

אמו ואח"כ פרס העובר דבחר

הכי ח"י: [מרי דהות.] שדומה חיותו לזנב הלטאה.

ממחובות ומפרכסת וההוא

חיותו אינו חיות: מר בריה

דרב יוסף משמיה דרב' אמר. הא דקתני מתי' הנינו

יוס אחד נוטל ומנחיל הכי

מפרש לה לומר שממעט בחלק בכורה. שאם היו

אחז קרוב וזה התינוק נחלק

הבכור פי"א חלקים ונטל

הבכור פי שנים דאי ליתא

להאי ודאי חזי מחלקין א

לי חלקים ונטל הבכור ב'

חלקים ואם מת האי הנינו

יחלקו חלקי בשוה ביניהן: אבא

עובר אינו ממעט. המזכה לעובר קנה: מאי

טעמא. אינו ממעט: וילדו

בנים. בחייו ממעט: בכור הנולד לאחר מיתת

האב. כגון שילדה תאומים

וכיכר הבכור שיצא תחלה:

כחזי תלת לישני דרבא.

חזא לומר שממעט בחלק בכורה והני תרתי: ואם

תאמר כשנתינו. האמר אם

ילדה אשתו וכו' יטול מנה

לחלק נמלא מנחית דמשמע המזכה לעובר קנה.

כשנתינו היינו טעמא הואיל

ואדם קרוב אצל בנו: אייתי

דאין בכור יואל דופן נוטל פי שנים

אלא ודאי כל כמה לדיכא מרי קרא

לא מוקמי אלא אכבור ולא אפשט:

והלכתא המזכה לעובר לא

דצירשה הגאה מאיליה יכול להיות דהלכה כר' יוסי דאמרנין צפרק אלמנא (יבמות דף קו. וסס ד"ה אולין) דהודו לו חכמים לרבי יוסי דמתסגר טעמיה אף על פי שלא חזרו בהם נראה דהלכתא כוותיה כיון דמתסגר טעמיה: ^א ושמנה מנים הותרים יחלקו צין שלשתן ראובן ושמעון ולוי כל אחד יטול שלש מנים חסר שלש חלק פשיטותו ומחצית של חלק לו דהיינו מנה ושליש סך הכל ח' מנין ואם היו עשרה אחין יחלקו חלק חלקים וחלק בכורה לא יחז מקדמותו: וילדו לו **בעינן**. כשנולדו לאב בחייו אמר רחמנא לתת לו פי שנים [וגריס נא] חלק בכורה על אחיו שסב אחד אצל עובר הנולד לאחר מיתתו של אב לא קרינא בה וילדו לו ולגבי חלק בכורה כמאל דליתא דמי ויטול הבכור חלק בכור גדול לפי חשבון אותן אחין הנולדים בחייו אציו: **בכור הנולד לאחר מיתת האב**. כגון ילדה תאומים או היו יעקב נשים הרבה ונולד ראובן אחר מיתתו מאלה ויוסף מרחל: **יכיר בעינן**. וכיון דנולד בחייו אפילו לא ראהו אציו ולא הכירו מימיו הואיל וראוי להיכרא אין היכרא מעכבת בו כדכ' זירא דכל הראוי לצילה כו' (לעיל דף סא.) **צפרק"ח**: וא"ס **משנסינו**. דליתבינה רב נחמן לרב הונא דלעיל [קמא:] האומר אם ילדה אשתי כו': **קרובה אצל בנו**. וגמר ומקנה בכל לבו אצל לעובר אחר לא קנה: **בגדאש**. דמן בגדד עיר שנוול בה ובכתבי רב שריא היא נזכרת: **זי עשרה**. לפרסומי למילתא: **והלכתא המזכה לעובר לא קנה**. כרבי יוחנן וכגון שאינו בנו אצל המזכה לעובר צמעי אשתו קנה דדעתו של אדם קרובה אצל בנו: **נכסי לצדי דיווי לין מינאי**. ולא היתה אשתו מעוברת הלכך לא קנה דלגלגא דכח"ג אר מרינן דעתו של אדם קרובה אצל בנו אלא היכא דמזכה לעובר שנחשברה אשתו כבר ושוב מצאתה כר צפרק"ח: **צרי קשישא**. מלשמו ראשונה: **יקנה כחד ברא כו'**. יקנה כחחד מן הבנים העתידים להולד מאשה זו: **איש חולק לעליא במקום בניא**. דאף על גב דבניא לא קנו בזה מתנה זו אפילו חלק אחד דהא ליתנהו אפילו עובר דינמא דעתו של אדם קרובה אצל בנו ולא יקנו אלא בחורת ירושה במיתת אביהם אפי"ה צריה טליא קנה בזה מתנה זו חלק אחד מלבד חלקו שירש עם אחיו: איש חולק לטליא כנגד אחד מהן אילו קני דה"ק ויקנה כחד מצדא דיהוי לה מינאי ואף על פי שלא יקנו ראין כמה בנים יהיו לה אם הן שלשה בנים מלבד הקשיש חולקין בצרענה חלקים ויטול זה חלק אחד מהן ויחזרין וחולקים שלשה חלקים הותרים לארצעה ויטול כל אחד חלק אחד בחורת ירושה: **טליא**. תינוק גדול כדאמר צפרק המוכר את הספינה (לעיל דף סא.) דלמא ט' רב נחמן נהירנא כי הוו מטיילין טליא וטליאת כבר שב צרי בשוקא ולא הוו חטאו: **במקום בניא**. כשיירשו הבנים את אביהן אית חולק לטליא עמהם לצד ירושתו כדפרישית: **ליום חולק לעליא**. אלא חלק ירושה בלבד כדמפרש לקמיה [קמא.] דקני כחמור הוא דקאמר ליה קני כאחד מן הבנים שיהיו לי וכי היכי דליניהו לא קנו שהרי לא היו עדיין אפילו עובר צשעת מתנה איהו נמי לא קנה שנחלת מתנתו בחייהם הבנים: וכרביש

א) [קדושין א.,ג.] ט ליעל פד: כ"מ נ. יבמות פט: קדושין ט: [מנחות א.,ג.] א קדושין ג: [נדרים פז,ב:] כבירות: ה. ט. א. (ט. פ"ו י: פסחים כב. א. יומא פ"ג, ו) ר"ש"ג, א) [קדושין ג:].

ⓘ

תורה אור השלם

1 וְלֹא תִשָּׂא עָלֶיךָ חֵטָא בְּדַרְיֻמְכֶם אֶת חֻלְבוֹ מִמֶּנּוּ וְאֶת קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תַחְלִילוּ וְלֹא תַחַמְצוּ:

מכירה י"ח לב

2 וְהִתְקַהּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאֶבְלָדָם בְּמִקְוֵם קֹדֶשׁ בֵּי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים וְהָאֵל לוֹ מִנְאִשִּׁי זָקֵן עָלֵהם: וְקָרָא בֵּי ט

ⓘ

גליון הש"ס

גמרא **מחצה לאהרן**: ע"י פסקי מהר"א ס' עב:

ⓘ

הנהרות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה וְהִתְקַהּ וְכִי אֵת לֶךְ לַמִּנְחָה:

ⓘ

מוסרף רש"י

וכרכיש בה רישיה. הודה לדכדי ונענע כנפלו (נדח) חטא. ולא תשארו עליו (נדח). והנמיטם את חלבו לא תפלו חטא, אף אם תרמנו חטא. הכה שפלו חטא (שבתות) סתמיות חטא כמו שפלו רע ופלו חטא להפנים ולא לחזור ולתפוס (רע"ב טז). נשיאות חטא למח. אף לא עבר ולא מיד, ויחזור ויתרוס מן היפה (שם).

הוא נבדח מקדושות ואמאי את וחמור דיה. טען מנחת לנל ולעובר מבשעי זמלו שאינו קונה כלום, גם טענה זמלו קונה, שהרי לא קנהה לה ולא זה, ובהא נמי חטא חטא ולא חטא ליה כלל **נשיאות חטא למח**. אלא יחזור ויתרוס מן היפה: **מעשה בחמש שנים**. צ"ל האיש מקדש והתם" מפרש לה רב שפיר אמר רב שבע מינה ממתינות ארבעה ונקט צידה חלה שמע מינה המקדש בפירות צביעות מקודשת וש"מ קדשה בגזל אינה מקודשת ואפילו בגזל דידה מדקמיני שלהן היתה ושל צביעות היתה טעמא דשביעות דהפקר הוא הא דשאר ע"ש שבע לא ש"מ אשה נעשית שליח לחצירתה ואפי' במקום נעשית לה כרה שהרי קבלה אחת על ידי כולן ונתקדשה היא וחצרתיה בכללה זו ועשו כרות זו לזו: אין **אחיות מקודשות**. קדושין שאין מסורין לציאה לא הוו קדושין כלל ואפי' צדחה מינייהו: **ואמאי**. נכריות מקודשות והא את וחמור הוא הרי מקדש בכללה זו כולן חמש נכריות

ⓘ

מוסרף וסוספת

א. כלומר פירוש על מה שהוא מיניה וביה כדי שישעומו מוס' יבמות פט.

ⓘ

רבינו גרשום

קדושין בה וישא. כלומר להכי עיקר דלית חולק חלוק: לעילא: אמר לו זהו הענין דאילו אמר לו קנה בחמור. סמון שלי מי קני בחמור חזון חמור לאו בר קנייה הוא וכי היכי וחמור לא קנה איהו נמי לא קנה הכי קני כחוד מיניהו ואנהו לאו בני קניה ניתוה ואנתיא לאו אנו לעלמא דקיימא לן המוכה לעובר לא קנה הא בר קישאש נמי לא קנה להכי ריטול לחוריה בלא דירוהו וחלוקין בשוה והינו טעמא דלית ליה חולק: אי אמר ליה קני את וחמור רב בחמן אמר קנה מחצה. דהכי קאמר את דבר קנין את קנה חצי וחמור לאו בר קנין הוא אנו קנות: ורב המונא אמר לא קנה ולא כלום. דיימה קינו לחמור כלומר לא היכי וחמור לא קנה כלום הוא נמי את לא קנה קונה כלום: רב ששת אמר קנה הכל. הכי קסבר בשלמא חמור לאו בר קנין הוא אמאי. דקנה הכל: דהניא ר' יוסי אמר אין לך בקישות מר אלא פנימי שבתוכו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על התרומה חצי קישות אחד בלבד הואיל ויש מר בתוכו ואינו כלול מתוך נמצא תורם מן

וכרכיש. הודה לדכריי: **קני בחמור מי קנה**. כמו שהחמור לא קנה כן הוא לא קנה הכא נמי כי היכי דבנים העמידים לצא בעולם לא קנו איהו נמי לא קנה: **אם וחמור**. את ובהמה זו ובהמה נכסיי: **קנה מחלה**. דהכי אמר ליה אחת וחמור מקנו שניסם הוא מחלה ואמה מחלה ולא אצד האיש חלקו בשביל

ולא כלום. דכיון דנפקין אחד שיתף שניסם לא נגמרה דעתו להקנות לזה בלא זה כלום וכיון דחמור לא קנה איהו נמי לא קנה: **רב ששם אמר קנה הכל**. אדס יודע שאין חמור קונה וגמר דעתו שמי שיוכל לקנות משניסם יקנה: **כשהוא פורס**. קישות אחד מחמשים איכא למיחש דלמא איכא מר צפנימי שזוה טפי מאנין ואין כאל אחד מחמשים צממוק ונמלא תורם מן המר על הממוק הלכך כשהוא תורם מוסיף על הממוק כציה מקישות אחרת ותורם קישות וכציה על הארבעים ושעש ואיכא השתא ממוק צממוה טעוב ונמלא תורם מן הממוק על הממוק: **ואמאי אם וחמור הוא**. שאמר קישות זה יהא תרומה על אלו וכיון דיש זה מר וממוק כי היכי דמר לא חייל זה תרומה ולא מנצל שס טעב מן המ"ט כי נמי הממוק לא יחול עליו שס תרומה אלא מאי אית (א) למימר המתוק קנה הכל ופטר מטעל את המ"ט ולעיל נמי את וחמור אף על גב דחמור לא קנה הוא קנה הכל כי היכי דהכא דמר לא קנה המתוק קנה הכל: **ומשני שאני סרומה**. דמר נמי תרומה מעלייתא הוא כממוק ואין כאל את וחמור ושינין קונוין זו כזה: **לא פשאו**. על התרומה חטא אם תרמנו את חלבו נעשית זמלו שאינו קונה כלום, הקנה לה ולא זה, ובהא נמי חטא חטא ולא חטא ליה כלל **נשיאות חטא למח**. אלא יחזור ויתרוס מן היפה: **מעשה בחמש שנים**. צ"ל האיש מקדש והתם" מפרש לה רב שפיר אמר רב שבע מינה ממתינות ארבעה ונקט צידה חלה שמע מינה המקדש בפירות צביעות מקודשת וש"מ קדשה בגזל אינה מקודשת ואפילו בגזל דידה מדקמיני שלהן היתה ושל צביעות היתה טעמא דשביעות דהפקר הוא הא דשאר ע"ש שבע לא ש"מ אשה נעשית שליח לחצירתה ואפי' במקום נעשית לה כרה שהרי קבלה אחת על ידי כולן ונתקדשה היא וחצרתיה בכללה זו ועשו כרות זו לזו: אין **אחיות מקודשות**. קדושין שאין מסורין לציאה לא הוו קדושין כלל ואפי' צדחה מינייהו: **ואמאי**. נכריות מקודשות והא את וחמור הוא הרי מקדש בכללה זו כולן חמש נכריות

ואחיות וכי היכי דאחיות לא קנו נכריות נמי לא יקנו אלא שמע מינה מה שיש צידו כח לקנות יקנה הכל כרב ששת: **היינו דחואי רב הונא בר אויא צנלום**. ומשום דאמרת לי דמוטיב רב אויא מיוצנא נתקיים חלומי מיהו לאו קושיא הוא דלאו מי אוקימנא כו' בתמיה: **הריאות מכס**. ואין אחיות צכלל ואציי הוא דמוקי לה הכי דקדושין (נא:). וק"ל כרב נחמן דאמר דאת וחמור קנה מחלה והמוכה לעובר לכשתלד קנה כרב נחמן. צפירוש רבינו חננאל: **קני פלגא**. כנגד הבנים היא מחלה והם מחלה: **והיפס לאסרן וגו'**. בלחם הפנים כתיב אהרן זה כהן גדול ומחלה למשמעת כהנים. והן צרייתא צמסכת יומא דפיקר ראשון (דף פ:). דמתן התם גבי כהן גדול (יד). מקריב חלק צראש ונוטל חלק צראש ותניא בגמרא (שם פ:). ונוטל חלה אחת משמי חלות של עזרת ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים רבי אומר לעולם חמש שנאמר והימה לאהרן ולצניו מחלה ומחלה לצניו והתם (י"ח). מפרש למא אינו נוטל שש דהאיכא י"ב חלות שמים מערכות שש המערכת. ומכאן אנו למדין דהמוציא יחיד אכל מרובין לענין מחנה נוטל כנגד המרובין: **חלוקה הוא**. צכלל שאר כהנים אע"ג דלא גלי ציה קרא שלא כתב אהרן אלא והימה לכהנים היה חולק עמהן: **דמי לנילא**. כתר מלכות: **דשדו צי קיסר**. הטיילו על אלו לעשותה: **אצווי ואיסטריטיגי**. עשירים ושרים כדגרסין (בגמילה דף טו). צמרדכי והמן זה צא צפרוצבלי וזה צא צפרוצבטי. נציצים ומנצ פלשחים מתרגמינן איסטריטיגי (שמואל א יד מלכים ד ט). **ואיסטריטיגי פלגא**. אע"ג דאצווי עשירים יותר: **אצווי הוו כסיצי**. ככתב של מלך ליתן הכל אלא שאיסטריטיגי מסייעי להו פורמא: **שפשא דקא צמצי כו'**. להוסיף על מה שהיו רגילין ליתן נכתבו עתה: **מציצי ר' זירא**. לרב יוסף: **האומר הרי עלי מנחה מאה עשרון להציאם צשני כלים מציא ששים צכלי אחד ומ' צכלי אחד כו'**.

בני חצר סתם שיקנו לו כתר. אבולי בני העיר. אסטריטיגי חצונים. ואמר רבי נחבוי אבולי פלגא ואסטריטיגי פלגא ה"נ לבני תא אתתא מאי שנא: מי דמי התם. גבי אבולי ואסטריטיגי מעיקרא אבולי לחוריהו שחן ששירים היו כתיבי ליתן הכס ואסטריטיגי סיוע במקצת בעלמא הוו מסייעי בחוריהו השתא וכו': ששים בכלי אחד. דהכי דינא דקרי"ל

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קמג.

רב נחמן אמר קנה מחצה. והלכתא כרב נחמן והא דאמר צפ"צ דקדושין (דף גא.) וליטעמינן אימא סיפא מעשה צמסם נשים כו' עד אה וחמור הוא ואת וחמור לא קנה לאו משום דהלכתא הכי אלא הכי צעי למימר ותקשה למאן דאמר לא קנה וכי היכי דלדידיה צריך לתרצה הכי נמי

צריך לתרצה לרנא:

אין צ"ח מר בקישות אלא פנימי שבו. מימא כיון דצכל קישואין פנימי מר והכיוון מתוק למא לא יתרוס מזה על זה והלא החיון יפטור החיון והפנימי יפטור הפנימי ולמה צריך להוסיף על החיון וגרסא לר"י דר' יוסי דהכא לא איירי צשכל הקישואין מרים אלא אותה שמוסר נמלאת מרה וקאי אהא דמתן צמסכת תרומות (צפ"ג משנה ה) ומייתי לה דהאשה רצה (יבמות דף פט. וסס) המוסר קישות ונמלאת מרה אצניית ונמלא סרוס תרומה ויחזור ויתרוס ור' יוסי פליג וסבר דלזין צריך לחזור ולתרוס אלא מוסיף מן החיון על החיון דאפי' אותה שנמלאת מרה אין החיון מר כל כך שלא יחול עליו תורת אוכל והכי משמע דהדיא צירושלמי על הדיא משנה דהמוסר קישות דקאמר צשלמא אצניית ונמלא סרוס תרומה ויחזור ויתרוס דספק גמור הוא אם היה סרוס צשעת הפרשה אם לאו אלא קישות ונמלאת מרה אמאי היו פנימיה הא ודאי דהיתה מרה גם צשעת הפרשה ולמה היה תרומה כלל ומשני עשאוה ספק אוכלין דאכול גמור הוא מן המורה ולכן היא תרומה והכי נמי אמרינן הכא דמדאורייתא תרומה מעליא הוא אלא דקנסי ליה משום דהוה ליה למטעמיה"א כדאמר"י דהאשה רצה (סס) ועשאוה ספק אוכל ולכן יחזור ויתרוס וכתר הכי מייתי צירושלמי הדיא דר' יוסי דהכא דלזין לך מר צקישות אלא פנימי שצו וקא צעי התם וצי צדצר שצילן צידקת ושלחו ומשני על עיקר צדיקתה נחלקו דמתא קמא סבר ים מרירות הרצה צחיון ורואי לעשותו ספק אוכלין ור' יוסי סבר אין צו מרירות כל כך ואין ראוי לעשותו ספק אוכלין ולכן לא יחזור ויתרוס הרי משמע דהדיא דרבי יוסי פליג אמתימין דהמוסר קישות: **אם**

רבינו גרשום (המשך)
הרע על היפה דאין ברייה לפיכך מוסיף עליו עוד חצי קישות כדי שיהא זה חצי חיצון במקום המר שבתורת קישות של תרומה ודחויב כאילו כלול מתוך. ואמאי מתוקינן לדברך דאמרת את וחמור לא קנה כלום הכא נמי האי מר שבתוך קישות זה של תרומה בחמור הוא מה חמור אינו קונה האי מר נמי אינו פוטר כלום. ולימא כי היכי דהאי מר אינו פוטר כלום החיצון המתוק נמי לא פטר אלא תהא תרומה אלא מוקא מוסיף ותורם והיו תרומה אע"ג דיש מר בחומה וי"מ דאת וחמור קנה הכל. ומשני ליעולם אימא לך דא וחמור לא קנה כלום והבא מאי טעמא מתוקינן בתוספתא דמדאורייתא ודא תרוס מן הרע על היפה תרומתו תרומה כדרי איבעא וכי אבל החמור רבן משום תביבת המצהה דלא יתרוס אלא מן היפה על היפה ולא דמי כלום לאת וחמור: הא מותיב רב אריא תיובתא. דאת וחמור קנה הכל: וליקט איש אחד כלכלה של תאנים ושלחו. של נשים הללו היו תאנים: ושל שביעות היתה. דהפקר הוו וכל המחוזין בהפקר קנה להכי הוי יכול לקדש בהן: הא נכריות שהיו בר חמש נשים מקדשות. ואמאי מקדשות אפי' הנכריות והא את וחמור הוא כי היכי דאחיות לא הוי מקדשות (בבא) לאחור איש הכי נמי נכריות לא ליהוי מקדשות אלא ש"מ מרסקדות ניתוה ש"מ דאת וחמור קני הכל ותיובתא דר' המנאנא: אמר ליה היינו דחואי לרב אריא אשכ בחלום. משום דמשפתי דהשתא בטאי דאחיות רב אריא. ולא אוקימנא בהא דמוסרם הכי נכריות מקדשות כגון דאמר הוראות מכס לביאה תתקדש למעוטי אחיות דאינן אריותו לו לביאה דלא דמיין לאת וחמור דלא קנה הכל דמנא וחמור לא קנה איהו נמי לא קנה: ר' אמר ודחתה לאהרן ולבניו. גבי לחם הפנים כתיב דמצי למכתב ודחתה לבניהו ויהי נוטל אהרן אחד מבניו אלא מרגלי ביה קרא ודחתה לאהרן ש"מ לטפוטי מילתא הוו דמחצה לאהרן ומחצה לבניו: אבל האי איתתא לאו בת חלוקה. לית עס בניו השתא דקאמר בניסי לך ולבניך דיה שחטול אחד מבניה דלא שקלא פלגא. והא היה עובדא דאמר ליה ש"מ בניסי לך ולבניך ואנכי שמואל פלגא לאחתא: אבולי ואסטריטיגי ששהיך על בני העיר ועל

השתא [מאי דקא כתבין] אאבולי ואאיסטרוגי למימרא דהני פלגא והני פלגא מתיב רבי זירא ׀ האומר הרי להביא בשני כלים מביא ששים בכלי אחד אחד ארבעים בכלי אחד אחד ואם

בני חצר סתם שיקנו לו כתר. אבולי בני העיר. אסטריטיגי חצונים. ואמר רבי נחבוי אבולי פלגא ואסטריטיגי פלגא ה"נ לבני תא אתתא מאי שנא: מי דמי התם. גבי אבולי ואסטריטיגי מעיקרא אבולי לחוריהו שחן ששירים היו כתיבי ליתן הכס ואסטריטיגי סיוע במקצת בעלמא הוו מסייעי בחוריהו השתא וכו': ששים בכלי אחד. דהכי דינא דקרי"ל

בני חצר סתם שיקנו לו כתר. אבולי בני העיר. אסטריטיגי חצונים. ואמר רבי נחבוי אבולי פלגא ואסטריטיגי פלגא ה"נ לבני תא אתתא מאי שנא: מי דמי התם. גבי אבולי ואסטריטיגי מעיקרא אבולי לחוריהו שחן ששירים היו כתיבי ליתן הכס ואסטריטיגי סיוע במקצת בעלמא הוו מסייעי בחוריהו השתא וכו': ששים בכלי אחד. דהכי דינא דקרי"ל

עין משפט ונר מצוה

בב א מ"י פ"ב מה'ל מביה הלכה י' סמנ עשין פ' טו"ע ח"מ ס' י' ע"פ:
בב ב מ"י ט' טו"ע שס ט"פ:
בב ג ד ה מ"י פ"ט מה'ל חטות הלכה ז' סמנ עשין סמ טו"ע ח"מ ס' ס' סמ ט"פ:
בב ד מ"י פ"ד מהלכות תמידין הלכה י':

בב ה ט' מ"י פ"ה מה'ל ויביה ומתנה הלכה ה' סמנ עשין פ' טו"ע ח"מ ס' רמז ט"פ ה':

בב ו מ"י פ"ד מהלכות תמידין הלכה י':

בב ז ט' מ"י פ"ה ח"מ ס' קמט ט"פ ו' כ"ה"ס ו"ס' קמט ט"פ ז' כ"ה"ס מענין מוס':

בב ח מ"י פ"ו מה'ל מעשה קרענות הל'ו:

ⓘ

רבינו גרשום (המשך)

הרע על היפה דאין ברייה לפיכך מוסיף עליו עוד חצי קישות כדי שיהא זה חצי חיצון במקום המר שבתורת קישות של תרומה ודחויב כאילו כלול מתוך. ואמאי מתוקינן לדברך דאמרת את וחמור לא קנה כלום הכא נמי האי מר שבתוך קישות זה של תרומה בחמור הוא מה חמור אינו קונה האי מר נמי אינו פוטר כלום. ולימא כי היכי דהאי מר אינו פוטר כלום החיצון המתוק נמי לא פטר אלא תהא תרומה אלא מוקא מוסיף ותורם והיו תרומה אע"ג דיש מר בחומה וי"מ דאת וחמור קנה הכל. ומשני ליעולם אימא לך דא וחמור לא קנה כלום והבא מאי טעמא מתוקינן בתוספתא דמדאורייתא ודא תרוס מן הרע על היפה תרומתו תרומה כדרי איבעא וכי אבל החמור רבן משום תביבת המצהה דלא יתרוס אלא מן היפה על היפה ולא דמי כלום לאת וחמור: הא מותיב רב אריא תיובתא. דאת וחמור קנה הכל: וליקט איש אחד כלכלה של תאנים ושלחו. של נשים הללו היו תאנים: ושל שביעות היתה. דהפקר הוו וכל המחוזין בהפקר קנה להכי הוי יכול לקדש בהן: הא נכריות שהיו בר חמש נשים מקדשות. ואמאי מקדשות אפי' הנכריות והא את וחמור הוא כי היכי דאחיות לא הוי מקדשות (בבא) לאחור איש הכי נמי נכריות לא ליהוי מקדשות אלא ש"מ מרסקדות ניתוה ש"מ דאת וחמור קני הכל ותיובתא דר' המנאנא: אמר ליה היינו דחואי לרב אריא אשכ בחלום. משום דמשפתי דהשתא בטאי דאחיות רב אריא. ולא אוקימנא בהא דמוסרם הכי נכריות מקדשות כגון דאמר הוראות מכס לביאה תתקדש למעוטי אחיות דאינן אריותו לו לביאה דלא דמיין לאת וחמור דלא קנה הכל דמנא וחמור לא קנה איהו נמי לא קנה: ר' אמר ודחתה לאהרן ולבניו. גבי לחם הפנים כתיב דמצי למכתב ודחתה לבניהו ויהי נוטל אהרן אחד מבניו אלא מרגלי ביה קרא ודחתה לאהרן ש"מ לטפוטי מילתא הוו דמחצה לאהרן ומחצה לבניו: אבל האי איתתא לאו בת חלוקה. לית עס בניו השתא דקאמר בניסי לך ולבניך דיה שחטול אחד מבניה דלא שקלא פלגא. והא היה עובדא דאמר ליה ש"מ בניסי לך ולבניך ואנכי שמואל פלגא לאחתא: אבולי ואסטריטיגי ששהיך על בני העיר ועל